

Kdy začít s cizím jazykem?

Ještě perfektně neovládají svou mateřštinu a už bychom jim chtěli položit základy cizího jazyka. Kdy je nejlepší své děti naučit jiný jazyk a jak to nejlépe (ne)dělat?

* PŘIPRAVILA: VERONIKA VLACHOVÁ

FOTO: SHUTTERSTOCK.COM, ARCHIV

PŘÍPAD ŠPATNÉHO AKCENTU

Obavy z toho, že se vaše dítě naučí špatně cizí jazyk, protože ho vy nebo někdo jiný, kdo na něj mluví, neovládáte tak bravurně nebo dokonce s akcentem, nejsou opodstatněné. Na to, jaký přízvuk bude dítě v dospělosti mít, se podílí řada dalších vlivů. Například kamarádi či lidé mluvící tímto jazykem, nebo média. Pilovat svůj přízvuk může pak v pozdějším věku.

Ovládat alespoň jeden jazyk navíc je v současné době skoro nutností: potřebujete ho na dovolených, při hledání a ověřování informací, při komunikaci v práci. Zatímco si v pozdějším věku vytváříme pro další cizí jazyk nové centrum, což je proces velice náročný a až na výjimky nedokonalý, u dětí to jde mnohem snadněji. Jak takový proces učení v dětském mozku funguje a kterých chyb se v souvislosti s učením se druhého jazyka raději vyvarovat?

Je ještě brzy, nebo už pozdě?

Možná vás děsí představa, že byste svou ratolest, která ze sebe ještě nevysovoká kloudné slovo, natož větu, měli učit ještě dalšímu jazyku. Jak ale podotýká Michaela Tilton, autorka vzdělávacích programů pro děti a máma dvou bilingvních dcer, čím dříve se vaše dítě s cizím jazykem setká, tím lépe pro jeho celkový kognitivní rozvoj. „To, že rodiče čekají, až bude dítě větší, je nejčastější chybou. Nebo to, že čekají, až budou mít skvělého rodilého mluvčího, který na něj bude mluvit. Ideální je začít co nejdříve a pomoci dítěti, aby mělo dostatek příležitostí se s jazykem setkávat.“ Její slova potvrzuje i výzkum neurovědce a psychologa Andrea Mechelliho z roku 2004. Ten zkoumal šedou kůru mozkovou u lidí, kteří mluvili cizími jazyky a z výsledků vyplynulo, že u těch, kteří se učili další jazyk už od raného věku, dochází ke zvýšené aktivitě v části mozku zodpovědné za řeč, a také, že už od narození se dětem vytvářejí kritické neuronové vazby nezbytné ke kvalitnímu zvládnutí řeči. Toto období trvá zhruba do šesti let. „Pokud se v této době začne intenzivně učit další jazyk, má velkou šanci dosáhnout úrovně znalosti rodilého mluvčího,“ poukazuje Michaela Tilton a v knize S láskou i rozumem dodává další důvody: „Naopak pokud dítě začíná s osvojováním si dalšího jazyka až poté, co umí hovořit ve své mateřštině, není už vybaveno stejnou senzitivitou na vstřebávání jazyka, vnímá učení jako

DO 6 LET MÁ PŘÍ
UČENÍ JAZYKA
VELKOU ŠANCI
DOSÁHNOUT
ÚROVNĚ
RODILÉHO
MLUVČÍHO.

něco ne zcela přirozeného a má tendenci překládat si nový jazyk do své mateřštiny.“ Možností, jak své děti vystavit dalšímu jazyku, je mnoho: například prostřednictvím cizojazyčného partnera, životem v zahraničí či pobytu v jazykové školce. Při takových příležitostech má dítě možnost další světový jazyk vstřebávat rychle a intenzivně, aniž byste se museli strachovat, že jeho mateřština přijde k úhoně. „V zásadě platí to, že čím častěji dítě přichází do styku s jazykem a také s čím větším počtem lidí může dítě v daném jazyce mluvit, tím rychlejší a dokonalejší bude rozvoj tohoto jazyka,“ deklaruje Michaela Tilton.

Videa ano, nebo ne?

Ta zároveň varuje před komerčními produkty, jako videonahrávky a audio-nahrávky pro miminka v různých jazycích. Z výzkumu Patricie Kuhl, působící na Washingtonské univerzitě, totiž závěrem vychází, že tyto produkty cizí jazyk batolata nenaučí. Přestože dítě takové video zaujme, jeho mozek neabsorbuje žádné otisky jednotlivých zvuků daného jazyka. A dokonce tato studie potvrdila, že miminka, která pravidelně tato videa sledovala, ve vývoji řeči za ostatními dětmi znatelně zaostávala. „Není nutné zatratit dětská jazyková videa. Jen je třeba je využívat správně,“ podotýká Michaela Tilton. Jak? Například tím, že rodič věty z jazykového videa zopakuje a doplní nějakými dalšími otázkami v daném jazyce. Treba: „Je tam míč. ▶

Kdo si hází s míčem?“ Důležité je, aby se cizím jazykem mluvilo přímo na miminko, aby získalo pocit, že je součástí konverzace. Protože jak vědci překvapivě zjistili, dětem nestačí jen jazyk pasivně poslouchat. Pokud ale trpíte pocitem, že vy cizí jazyk zas až tak dobře neovládáte, abyste jim mohli na své dítě mluvit, vůbec nevádí. A Michaela Tilton vidí v přesvědčení, že dítě by měl učit rodilý mluvčí, jen další z mýtů: „Výslovnost i gramatiku bude mít čas pilovat ještě mnoho let. Dobře víme, že výslovnost a gramatika se u dětí i v jejich mateřštině postupně vyvíjejí, stejně jako se rozvíjí jejich slovní zásoba.“ Není proto třeba se obávat, že své nedokonalosti v cizím jazyce svým dětem předáte. Stejně tak jako postupně vymizí chyby v češtině, dopilují si postupně gramatiku a výslovnost i v jiném jazyce.

JAKMILE DÍTĚ ZAČNE OVLÁDAT MATEŘŠTINU, BUDE SI DALŠÍ JAZYK PŘEKLÁDAT.

Benefity bilingvismu

Zjistilo se totiž, že lidé, kteří umějí více jazyků, jsou schopni svůj mozek lépe využívat a jsou na tom lépe v porovnání s monolingvními jedinci v různých ohledech akademických úspěchů. Mají v průměru nejen lepší výsledky ve škole, ale také vyšší inteligenci, jsou lepší v kritickém myšlení, schopnosti přizpůsobit se změnám, v matematice a dalších oborech. Výhod je mnoho a Michaela Tilton dodává další: „Co ale ne každého napadne je to, že učení se dalšímu jazyku jednak podporuje rozvoj primárního jazyka, což znamená, že děti mají širší slovní zásobu, lépe se vyjadřují a také, že učení se dalšímu jazyku je přirozeným kognitivním tréninkem, který jim pomáhá v celkovém rozvoji mozku.“

Míchání a překládání

Není nic neobvyklého, že děti, které mají už od narození pravidelný přístup ke dvěma či více světovým jazykům, tyto řeči vzájemně kombinují. „Někdy slyším námitky typu, že dítě pak má v hlavě zmatek, ale myslím, že je to jen nedostatečná znalost toho, jak se jazyk rozvíjí a jak je náš mozek dokonalý,“ upozorňuje lektorka vzdělávání dětí Michaela Tilton. „Děti budou jazyky zhruba do tří let míchat, ale ne proto, že mají v hlavě zmatek, ale proto, že si ještě plně neuvědomují, že mluví více jazyky. Tohle samo postupně vymizí a děti bez problémů hovoří tím jazykem, jakým je na ně hovořeno,“ dodává Michaela Tilton, která sama na své děti mluví česky i anglicky a dodává: „Jediné, co bych nedoporučovala, je překládat, nebo jazyky míchat například v jedné větě. Ale pokud v nějakém čase nebo při nějaké aktivitě mluvíme druhým jazykem, tak to dítě bere tak, jak to je.“

Lekce na hřišti

Dítě ještě v předškolním věku dokáže cizí jazyk vstřebávat i skrze zábavnou a nenásilnou hru, třeba na pískovišti, kde na něj jiné dítě mluví cizím jazykem. Již za několik dní se při takové pravidelné interakci dokáže naučit pár slov, rozumět jim i je správně použít. Nebo svou ratolest můžete zaujmout aktivitou, která ho bude fascinovat, například skládáním puzzle nebo foukáním bublifuku a u toho použít jednoduchá slova v cizím jazyce, například malý, nahoře, prásk nebo hoto-vo. Jakmile totiž dítě zapojí všechny svoje smysly, což se stává právě tehdy, když je něčím fascinované a zaujaté, aktivuje se i přirozená schopnost absorpce jazyka. Samozřejmě že pro učení druhého jazyka bude zapotřebí velmi častý kontakt s tímto jazykem, ideálně denně, případně několikrát týdně. Třeba i po menších dávkách. Je ale také dobré vědět, že i když učení druhého jazyka nevede k dokonalému zvládnutí, stane se prospěšnou kognitivní aktivitou, která bude mít pozitivní vliv na jeho celkový rozvoj. A to zní výborně, co říkáte? ■

Nenechte se převálcovat mýty:

**Kolem bilingvní výchovy
kolují mýty. Které to jsou
nejčastěji?**

NEDOKONALÝ MLUVČÍ

Čekáním na to, až najdete vhodného rodilého mluvčího, který by se vašemu dítěti věnoval, jen zbytečně ztrácíte hodnotný čas vývoje vašeho potomka. Pokud si na komunikaci s dítětem v cizím jazyce netroufáte, запиšte ho do kurzů, které přijímají miminka již od 6 měsíců (například na gokids.cz), nebo se podívejte na možnosti aplikací. Můžete vyzkoušet americký program Fast ForWord (fastforwordhome.com) či českou mutaci na scilearn.cz

STEJNĚ SE NENAUČÍ DOKONALE

Při vštěpování dalšího jazyka musíte být vytrvalí a trpěliví. Dítěti může trvat déle, než se v daném jazyce „rozmluví“. Pokud na vaši otázku v cizím jazyce odpoví ve svém rodném, odpovězte mu opět v cizím jazyce, případně mu v cizím jazyce poradte, jak má příště zareagovat. Vůbec nevádí, že cizí jazyk neovládá jako rodilý, ale díky pevným základům již v útlém dětství pak může na nich stavět později a bude pro něj mnohem snadnější to dotáhnout k dokonalosti.

RADĚJI NEJDŘÍV ČESKY

Jakmile dítě začne ovládat svou mateřštinu, bude další jazyk v mozku jen překládat. To se stává už u dětí starších tří let. Mají pak tendenci reagovat na osobu mluvící jiným jazykem svým mateřským, přestože vyslechnuté větě třeba rozumí. V mozku totiž dochází ke zdlouhavému procesu: k pochopení, přeložení do češtiny, pak vymyšlení odpovědi a přeložení do cizího jazyka. V takovém případě dochází často ke gramatickým chybám či zpožděným reakcím.

Ing. MICHAELA TILTON, MBA, autorka vzdělávacích programů pro děti GoKids a spoluautorka knihy o výchově **S láskou i rozumem (CPress)**

I méně rozvinutý jazyk je lepší než úplná neznalost

Jak nejlépe u dítěte rozvíjet schopnost mluvit dalším či dalšími jazyky i do školního věku či během něj? Jazyk je nutné trénovat a dále rozvíjet. Tak jako se i ve školním věku stále rozvíjí mateřština, je nutné rozvíjet i druhý a další jazyk. Pomáhá samozřejmě i sledování filmů, čtení knih, hraní her... To

vše je stejné pro všechny jazyky, které chceme rozvíjet nebo i jen uchovat. Pokud máme ambici jazyk rozvíjet i na akademické úrovni tak, aby děti v angličtině dokázaly i studovat, tam už je potřeba, aby buď chodily do bilingvní školy, nebo pravidelně používaly program, který je k tomu určený. Moje vlastní děti pracují s programem Fast ForWord a Reading Assistant.

Existují nějaké problémy, například logopedické či vyjadřovací, které může právě bilingvnost u dítěte způsobovat?

Podle moderních výzkumů neexistují. Ale v minulosti, přibližně před šedesáti lety, se ještě věřilo, že by mohly existovat a díky tomu se i dnes najdou lidé, kteří si to stále myslí. Je to podobné, jako byste dnes říkali, že je země placatá. Kdysi to byl vědecký názor, ale dnes už víme, že to tak není. Moderní věda naopak poukazuje na výhody,

kteří s sebou bilingvnost přináší. U nás se bilingvnost někdy považuje spíše za diagnózu, když se objeví problém, svede se to na bilingvnost a nehladá se skutečná příčina. To je ale chyba.

Kolik cizích jazyků a jak moc dobře je malé dítě schopno pobrat?

Nejsem si vědoma studie, která by na tuto otázku odpověděla. Nicméně k tomu, aby se jazyk dokonale rozvíjel, je nutné ho trénovat a přicházet s ním často do styku. Takže pokud by se dítě mělo učit více než dva jazyky, tak už to nejspíš bude na úkor toho, že nebude trávit tolik času v některém z nich a tyto jazyky pak nebudou tak dobře rozvinuty. Nicméně i méně rozvinutý jazyk je lepší než úplná neznalost. Takže bych považovala za výhodu, pokud se dítě setkává s více jazyky, i když si je nedokáže dokonale rozvinout. Bude mít základ, na kterém pak později může stavět, když bude chtít.

INZERCE

1/2 šířka

208 x 135 mm
SPAD

173 x 116 mm
ZRCADLO